բարձրաստիճան անձինք։ Սրբազանը մի հայերէն քարոզ կարաց և դրա տպագիր թարգմանութիւնը բոլոր հանդիսականներին բաժանուեցաւ. և այդ քարոզի երկու փառակազմ օրինակները մատուցուեցան Պոտեոմկին իշխանի ձեռքով Կայսրուհուն և Մեծ Իշխանին։ Կայսրուհին փետրուարի 23 մի հոյակապ պանագիա և ականակուռ խաչ առաքեց սրբազանին՝ ի նշան իւր բարեհաճութեան դէպի նա. իսկ մայիսի 3-ին սրբազանն արժանացաւ ներկայանալ Կայսրուհուն և մատուցանել նրան արքայական տան համար յօրինուած մաղթանքի ակտը, որի հեղինակը, ինչպէս արդէն ասած ենք, հանդուցեալ Սիմէոն կաթողիկոսն էր։

Մոսկվայի եկեղեցու օծումից յետոյ Յովսէփ արքեպիսկոպոսը մտադիր էր Աժտարխան վերադառնալ, սակայն Պոտեոմկին իշխանի փափագին զիջանելով ստիպուած էր փոխել իւր միտքը։

Պոտեոմկին իշխանն երկրորդ տաճկական պատերազմի նախապատրաստութիւններն աչքի առջև ունենալով, կամենում էր, որ սրբազանը նրա հետ Ղրիմ գնայ և այս պատերազմում ուղեկցէ նրան։ Սրբազանի մտերմութիւնն իշխանի հետ, նրա ծանօթութիւնն արևելեան երկիրների և դրանց բարքերի ու լեզուների հետ և մանաւանդ ազդեցութիւնը թիւրքական նահանգներում բնակուող Հայերի վրայ շատ օգտակար էին անում նրա գտնուելն իշխանի մօտ։ Յովսէփ արքեպիսկոպոսը, որի վրանը Պոտեոմկին իշխանի վրանին կից էր, ժիր կերպով մասնակցում էր պատերազմական գործերի ընթացքին. իշխանի յանձնարարութեամբ նա մի քանի անգամ գնաց Մոլդաւիայի, Վալախիայի և Բուկովինայի հայաբնակ քաղաքներն և իւրաքանչիւր քաղաքի նուաճումից յետոյ նոյն իշխանի պատուէրով դուրս էր բերում հայերին և բնակեցնում Դուբոսարի մօտերքը, ուր այդպիսով մի նոր քաղաք առաջ եկաւ, որ Հայաստանեայց Լուսաւորչի անուամբ Գրիգորոպոլիս կոչեցին։ Այս անգամ էլ ռուսաց կառավարութիւնը մի առանձին խնամք ցոյց տուաւ Հայ գաղթականներին. արքունի գանձարանից միջոցներ տրուեցան մի մայր տաճար, մի վանք, երկու ծխական եկեղեցի, մի առաջնորդարան և մի հոգևոր ատեան կառուցանելու համար, որին կից մտադիր էին հիմնել մի գիմնազիա. արքունի գանձարանը յանձն առաւ նմանապէս շինել քաղաքային խորհրդարան, արհեստաւորների խանութներ, ջրանցք և այլն,

Հայ մատենագրութեան թուանշային գրադարան